

Symptomy ryzyka dysleksji

U dziecka ryzyka dysleksji i u ucznia z dysleksją występują uporczywe trudności w jednym bądź wielu wymienionych poniżej obszarach.

Język mówiony – słuchanie i mówienie:

- Trudności z dostrzeganiem rymów, na przykład dziecko nie potrafi wśród trzech wyrazów wyróżnić tych, które się rymują; nie umie wymyślić rymujących się wyrazów do podanego słowa;
- Trudności z dostrzeganiem aliteracji, na przykład dziecko nie potrafi wskazać, które słowa brzmią podobnie ze względu na tę samą początkową głoskę, sylabę lub część;
- Trudności z rozpoznawaniem dźwięków mowy (głosek) w słowach, np. dziecko nie umie odpowiedzieć, czy „koza” i „kosa” (głoski [z] – [s]) to są dwa takie same, czy różne wyrazy;
- Trudności z wydzieleniem dźwięków (głosek) w słowach, np. dziecko nie potrafi wydzielić w wyrazie pierwszej lub ostatniej głoski, podzielić wyrazu na głoski (np. „las”: l-as) nie umie połączyć głosek w słowo, gdy usłyszy je wymówione osobno (np. [o]-[k]-[o] łączy w „okno”);
- Trudności z dzieleniem słów na sylaby i łączeniem sylab w słowa;
- Trudności ze słuchaniem i z zapamiętywaniem instrukcji, poleceń, np. dziecko nie umie zapamiętać polecenia dłuższego lub bardziej złożonego, myli jego sens;
- Trudności z poprawnym używaniem słów, np. dziecko dość często popełnia niewielkie błędy gramatyczne;
- Trudności z szybkim przypominaniem sobie nazw, nazwisk, z właściwym używaniem wyrazów w odpowiednim znaczeniu, np. pomimo bogatego słownictwa dziecko ma trudność z przypominaniem znanych sobie nazw, wykazuje niepewność (wahanie, niezdecydowanie) w stosowaniu odpowiedniego wyrazu.

Czytanie:

- Opóźnione tempo opanowania czytania w stosunku do rówieśników i dzieci o tym samym poziomie inteligencji (nasilone trudności już w klasie I);
- Czytanie wolne, niedokładne i nie płynne;
- Czytanie poprawne pod względem „technicznym”, ale bez zrozumienia;
- Czytanie na głos bardzo nieporadne (powolne, liczne błędy, brak poprawnej intonacji, słabe rozumienie tekstu), wywołuje silny lęk;
- Mylne odczytywanie wyrazów o podobnej budowie w języku ojczystym i obcym (np.: owoce-owce, parents-partners);
- Odczytywanie wyrazów od tyłu (zwłaszcza krótkich wyrazów: od-do).

Pisanie – poprawność ortograficzna (w języku ojczystym i obcym):

- Zapisywanie wyrazu w różny sposób w tej samej pracy pisemnej;
- Opuszczanie, dodawanie i przestawianie liter w wyrazach;
- Opuszczanie, podwajanie sylab lub wyrazów;
- Mylenie liter podobnych, na przykład: b-d-p-g, w-m-n-u, l-t-l.

Pisanie – tworzenie tekstu:

- Trudność z pisaniem wypracowań, bardzo wolne tempo planowania, tworzenia zdań i tekstu, który zazwyczaj liczy od kilku do kilkunastu zdań;
- Trudności w poprawnym stosowaniu wyrazów;
- Dość liczne błędy gramatyczne;
- Trudności z pisaniem w języku obcym, pomimo, że język mówiony może nie sprawiać żadnych problemów;

Pisanie – kaligrafia:

- Odręczne pismo jest nierówne, niestaranne, mało czytelne;
- Pisanie może być dla ucznia czynnością żmudną, mozolną, wymagającą wielkiego wkładu wysiłku i pracowitości;
- Wolne tempo pisania;
- Szybkie męczenie się ręki;
- Zbyt wolne przepisywanie z tablicy – dziecko nie nadąża z przepisywaniem, stąd braki w notatkach z lekcji (brakujące wyrazy lub całe linijki tekstu);
- Trudności w szybkim sporządzaniu notatek, gdyż dziecko nie potrafi słuchać i pisać jednocześnie.

Matematyka (trudności czasem występujące z dysleksją):

- Mylenie znaków i symboli matematycznych takich jak „+” i „x”, znaki mniejszości i większości;
- Problemy z figurami geometrycznymi (np. z dostrzeganiem figur w układach przestrzennych);
- Trudności z interpretacją symboli i odczytywaniem tabel;
- Mylenie kierunków lewo-prawo, góra-dół;
- Trudności w starannym i prawidłowym zapisywaniu cyfr w odpowiednich kolumnach;
- Trudności w pamięciowym opanowaniu tabliczki mnożenia.

Pamięć i orientacja w czasie:

- Ograniczona pamięć krótkoterminowa, co sprawia, że uczenie się na lekcji jest trudne;
- Trudności w zapamiętywaniu definicji, słownictwa i list, wykazów, spisów (np. kolejności cyfr w numerze telefonicznym, lista zakupów), a także wierszy;
- Trudności w formułowaniu następstwa myśli w mowie, planowaniu i pisaniu wypracowań;
- Trudności w zapamiętywaniu w kolejności nazw pór roku, miesięcy, dni tygodnia i w określeniu czasu – nazw pór dnia itp.;
- Przy udzielaniu odpowiedzi lub swobodnych wypowiedziach pojawiają się trudności z odnalezieniem właściwego słowa;
- Trudności w natychmiastowym odpowiadaniu na pytania, przypominaniu danych;
- Trudności w wykonywaniu poszczególnych czynności np. układu gimnastycznego.

Problemy organizacyjne (wynikające ze słabej pamięci i koncentracji uwagi, nieprawidłowego spostrzegania wzrokowego i słuchowego):

- Słabe umiejętności organizacyjne mimo starań dziecka;
- Mylenie miejsc i dat w terminarzu;
- Trudności z organizowaniem życia opartym na planie, rozkładzie zajęć;
- Bardzo długi czas potrzebny do odrabiania prac domowych;
- Zapominanie przyborów, podręczników;
- Trudności ze starannością i schludnością wykonywanej pracy: prace mogą być niechlujne, niewłaściwie zestawione (skompletowane), zrobione niekonsekwentnie.

Niska samoocena:

Osoby z dysleksją prawie zawsze cierpią z powodu braku pewności siebie, niskiej samooceny i przeżywanych frustracji. W szkole może przejawiać się w następujący sposób:

- Odgrywanie roli „klasowego błazna” lub prowokacyjne zachowanie, co sprawia, że uczeń znajduje się w centrum uwagi kolegów i nauczyciela;
- Negowanie konieczności zdobywania dobrych ocen, bycia dobrym uczniem, utrzymywanie porządku - w celu zamaskowania niepowodzeń;
- Unikanie zajęć (wagary), co powoduje dodatkowe problemy.

Bibliografia:

M. Bogdanowicz, M. Rożyńska, A. Adryjanek „Uczeń z dysleksją w domu. Poradnik nie tylko dla rodziców”
Wyd. Operon